

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare
Socialdepartementet

Handläggare
Monica Jacobson
Rättskansliet

Datum
2023-11-29
Vårt ärendenummer
03750-2023
Ert ärendenummer
S2023/02604

Effektiv och behovsbaserad digital vård

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslagen i promemorian i sin helhet men önskar lämna vissa kommentarer.

Folkhälsomyndigheten utgår i sitt remissvar från målet för folkhälsopolitiken om att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsopolitikens målområde 7 handlar om ökad kontroll, inflytande och delaktighet, vilket kan ha särskild betydelse för den som bor eller lever med stöd från andra personer. Målområde 8 handlar om en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård och innebär att vården är hälsofrämjande och förebyggande, tillgänglig för att möta olika behov och att hälso- och sjukvården leder, styr och organiserar sin verksamhet i syfte att ge förutsättningar för en jämlik vård¹.

Möjligheten till vård på distans ger förutsättningar för ökad delaktighet och en mer tillgänglig hälso- och sjukvård, om den erbjuds på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt innebär en ökad digitalisering risker inom samma områden för de grupper som av olika skäl inte har god tillgång till digital kommunikation. Den ökade tillgängligheten till digital vård behöver införas på ett sådant sätt att det inte riskerar medföra lägre delaktighet och tillgång till hälso- och sjukvård för grupper i digitalt utanförskap.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

2.1 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget med en kommentar i fråga om formuleringen i 8 kap. 1 §; *Regionen ska erbjuda öppen vård genom*

¹Målområde 8 inom folkhälsopolitiken: En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Hämtat från Regeringens proposition 2017/18:249, God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik.

distanskontakt om det inte bedöms vara nödvändigt att vården utförs genom fysisk kontakt.

Formuleringen kan tolkas som att distanskontakt ska vara förstahandsval om det inte är *nödvändigt* att vården utförs genom fysisk kontakt. Det kan därför finnas anledning att omformulera bestämmelsen så att det tydligare framgår att distanskontakt ska vara en möjlighet.

10.4 Skyldighet att erbjuda patienter distanskontakter

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget att regionerna ska erbjuda distanskontakt om det inte bedöms vara nödvändigt att vården utförs genom fysisk kontakt. Bedömningen av när distanskontakt är lämplig behöver göras utifrån bästa tillgängliga kunskap². Myndigheten vill särskilt lyfta att det är viktigt att huvudmännen tillämpar de principer för prioritering som utarbetats i andra sammanhang även för digital vård, och att de bevakar hur införandet av nya teknologier främjar eller motverkar målet om jämlik tillgång till vård och att minska omotiverade skillnader.

Myndigheten delar bedömningen att förmågan att använda digitala verktyg och hur man upprätthåller hög patient- och informationssäkerhet i samband med distanskontakt bör ingå i grundutbildningar för vårdpersonal, och vill betona att utbildningen behöver bygga på bästa tillgängliga kunskap.

Folkhälsomyndigheten instämmer i bedömningen att ett uppdrag att ta fram stöd för implementering av digitala verktyg för att möta patienter genom distanskontakt bör ges. Fokus för det arbetet behöver inkludera olika gruppers möjligheter att nyttja digitala vårdmöten och hur implementering och användning behöver anpassas för olika patientgrupper och på olika språk, inklusive de nationella minoritetsspråken. Detta för att skapa jämlika insatser och resultat i hela landet och öka tillgången till god och hälsofrämjande hälso- och sjukvård, utifrån befolkningens olika behov och förutsättningar. Stödet bör innefatta bemötande och agerande som specifikt rör barn inklusive skyldigheten att göra orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa. Även gruppen äldre behöver uppmärksammas eftersom de utgör en stor del av de personer inom vilken många idag står utanför det digitala samhället³.

Folkhälsomyndigheten delar även bedömningen vad gäller behov av sammanställning av forskning. Utöver vad promemorian anger bör uppdraget även omfatta frågan om hur digital vård bäst anpassas utifrån patientens olika behov och förmågor, liksom olika förutsättningar i tätbebyggda respektive glest befolkade

² Bästa tillgängliga kunskap handlar om att beakta kunskap om nyttan av olika insatser. Det innebär att man behöver känna till huruvida det finns vetenskapligt stöd för de åtgärder som vidtas och, om det gör det, vilken effekt som kan förväntas. Att arbeta evidensbaserat - Ett stöd för praktiskt arbete. Socialstyrelsen 2020.

³ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/77f20aba933e42978c44fea69689a7e2/digital-teknik-for-social-delaktighet-bland-aldre-personer.pdf>

områden. Folkhälsomyndigheten vill även lyfta att digitala hälsofrämjande och förebyggande åtgärder behöver belysas.

10.5 Utomlänsvård genom distanskontakt ska föregås av en adekvat behovs- och lämplighetsbedömning

Folkhälsomyndigheten deltar i Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning inom hälso- och sjukvård och hänvisar i fråga om bedömningen att Partnerskapet bör tilldelas medel för att utforma kriterier för behovs- och lämplighetsbedömningen till Partnerskapets remissvar.

10.8 Tydligare krav och uppföljning

Folkhälsomyndigheten delar bedömningen att regionerna bör ställa tydliga krav på sina vårdvalsaktörer på det sätt som beskrivs. Att vården är patientsäker är en grundsten i hälso- och sjukvården och en utmaning med digital vård är att få den integrerad i hälso- och sjukvårdssystemet och bidra i en personcentrerad och sammanhållen vård. Det är viktigt att vårdgivare både kan ta del av och dela information med andra vårdgivare. Likaså är det nödvändigt att data från digitala vårdkontakter på motsvarande sätt som traditionella kontakter registreras så att de möjliggör aggregering och insamling av data för exempelvis kvalitetsuppföljning och forskning.

Folkhälsomyndigheten vill också lyfta vikten av att fortsättningsvis följa och utvärdera den vård som ges genom digitala vårdtjänster, både i fråga om vårdens innehåll och reformens effekt på olika gruppers delaktighet och tillgång till vård. Detta för att inte patienter med mindre vårdbehov ska tränga undan patienter med större vårdbehov som även kan vara resurssvaga och därför inte har möjlighet att söka distanskontakt. Även jämlikhetsfrågan utifrån skillnader i vård och omsorg mellan invånare i olika regioner och kommuner behöver bevakas. Allt för att främja en god och hälsofrämjande hälso- och sjukvård på lika villkor i hela landet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har biträdande chefsjuristen Bo Granath och avdelningscheferna Anna Bessö och Johan Kaarme deltagit. Utredaren Monica Jacobson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Monica Jacobson